

DREPTURILE FEMEILOR ÎN CONTEXTUL CRIZELOR GLOBALE

Lect. univ. dr. Melinda Izabela ACHIM

Facultatea de Litere,

Centrul Universitar Nord din Baia Mare,

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

isabella_melinda@yahoo.com

ABSTRACT : Women's Rights in the Context of Global Crises.

When one talks about women's rights one talks about basic human rights established by the United Nations, rights that include the right to live free from violence, slavery and discrimination; the right to education; to own property; right to vote; the right to earn a fair salary and equal to that of colleagues in the same professional position. Women are at the center of the consequences of global crises: from the crisis of the COVID-19 pandemic to the crisis of the war in Ukraine, to the devastating effects of climate change, to the food and energy crisis. This paper aims to present different perspectives on the impact of these global crises on women's rights.

Keyword: *women's rights, human rights, global crises, feminism.*

Drepturile femeilor sunt drepturile omului

În prezent, egalitatea între femei și bărbați reprezintă un drept fundamental garantat prin legislația în vigoare, pentru care organismele de apărare și protecție abilitate luptă și reușesc să efectueze progrese semnificative, astfel încât toți cetățenii, indiferent de gen, rasă, culoare, statut, să beneficieze de șanse egale, în educație, muncă, viața familială, sănătate, viață politică.¹

În ultimii ani, Organizația Națiunilor Unite a stabilit obiective clare privind reducerea sărăciei, accesul la educație, inclusiv ținte pentru creșterea egalității de gen în educație, muncă și reprezentare. La nivel global, mai multe femei și fete au acces la școală și la muncă. Cu toate acestea, realitatea

---

¹ Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

de demonstrează că sunt situații și locuri unde drepturile femeilor rămân doar la nivel de discurs – de la violența împotriva femeilor la drepturile sexuale și reproductive până la marginalizarea din cauza rasei, castei, veniturilor sau locației lor.

În fiecare epocă realitatea societății și a indivizilor este dictată în funcție de nevoile lor, astfel că femeii i-au fost atribuite pe rând roluri precum cel de mamă, fata angelică, ispită, vrăjitoare, aducătoare de ghinion, însă „în realitatea concretă, femeia se manifestă sub diferite chipuri; dar fiecare dintre miturile construite în jurul ei pretinde să o rezume în întregime.”² după cum argumenta Simone de Beauvoir.

Prin limitarea accesului la educație, se încerca menținerea femeii în ignoranță, astfel încât aceasta să nu poată independentă, să nu-și poată folosi priceperile naturale, cum ar fi curajul și aflarea adevărului și, evident, să poată să profeseze ca bărbății. Autoarea Mary Wollstonecraft va sublinia acest aspect în lucrarea sa, *În apărarea drepturilor femeii din 1792*. Autoarea britanică argumentează că femeile nu sunt inferioare bărbatului, ci doar par a fi din cauza educației deficitare și a sugerat că atât femeile, cât și bărbății trebuie tratați ca ființe raționale deoarece o societate trebuie să funcționeze doar pe baza rațiunii: „Întărind și dezvoltând mintea femeii, supunerea oarbă va fi nimicită”³ sublinia autoarea pentru care educația și rațiunea stăteau la baza unei societăți funcționale.

Mișcarea feministă contribuie într-o manieră decisivă la redefinirea imaginii femeii în societate reconstruind o identitate feminină, fără a impune limite asupra rolurilor pe care femeia le poate avea. Feminismul nu a contribuit doar la schimbarea imaginii femeilor, ci și la modificarea raporturile de putere între femei și bărbați, la valorile standardizate impuse de societate în familie, politică, muncă, educație și în toate aspectele vieții.

Este ceea ce argumenta, în studiul *Feminist Distributive Justice and the Relevance of Equal Relations*, filozoafa americană, Linda Barclay: „plângerea feministă nu este doar că formele semnificative de opresiune sunt ignorate de majoritatea discuțiilor despre justiție, ci și mai mult, că majoritatea teoriilor justiției sunt incapabile să abordeze opresiunea.”⁴

---

2 Simone de Beauvoir, *Al doilea sex*, volumul I, București Editura Univers, 1998, p. 282.

3 Mary Wollstonecraft, *În apărarea drepturilor femeii*, București Editura Herald, 2017, p. 44.

4 Linda Barclay, *Feminist Distributive Justice and the Relevance of Equal Relations*, în *Egalitarianism. New Essays on the Nature and Value of Equality*, (coord. Nils Holtug și Kasper Lippert-Rasmussen), New York, Oxford University Press INC., 2007, p.109.

Feminismul susține ideea că toți oamenii sunt egali indiferent de identitatea lor de gen, oameni care ar trebui să se bucure de același acces și aceleași drepturi și oportunități din punct de vedere social, politic și economic. De-a lungul timpului, feminismul s-a izbit de ignoranța, respingerea sau indignarea primită din partea oamenilor care erau convinși că știu totul despre acest curent. Feminismul a trecut printr-o serie de etape, cunoscute sub numele de *valuri*, fiecare fiind caracterizat de evenimente, atitudini și discursuri diferite. Prin cele cinci valuri ale sale⁵, mișcarea feministă s-a concentrat pe diferite dimensiuni: politică, economie, cultură, mass-media, fiecare val fiind distinct, dar legat de tema comună a femeilor care luptă pentru a avea drepturi egale cu bărbații.

Prin amploarea pe care a avut-o (și o are), feminismul își propune să elimine inegalitățile dintre femei și bărbați, la fel cum sublinia și feminista Ania Malinowska, „Feminismul reprezintă multe școli de gândire filosofică, teorii și credințe morale. În ciuda multiplelor sale forme, el s-a mobilizat în unanimitate pentru atenuarea pozițiilor subjugate ale femeilor, atât private, cât și sociale, prin exercitarea impactului asupra mediului economic, politic, și cultural al societăților moderne.”⁶

De-a lungul timpului, femeile și-au folosit talentele cu care au fost înzestrate, și-au depășit limitele și limitările și au devenit figuri importante în istoria umanității, de la războinice și conducătoare, la scriitoare și filosoafe ”arătând lumii exact de ce sunt în stare – când li s-a oferit ocazia.”⁷

O altă etapă importantă în evoluția drepturilor femeii a fost adoptarea Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împo-

---

5 Primul val de feminism începe în 1848, la Convenția oficială a drepturilor femeii din Seneca Falls, New York și cu Mișcarea Sufragetelor din Europa care militează pentru dreptul femeilor la vot. Al doilea val de feminism începe în 1960 cu lucrarea revoluționară a lui Betty Friedan, *Mistica feminină*. Al treilea val începe în anii 1990, cu cazul Anita Hill, profesor de drept afro-american, care a depus plângere pentru hărțuirea sexuală făcută de profesorul Clarence Thomas, candidat la Curtea Supremă, marcând astfel prima dezbatere publică despre hărțuirea la locul de muncă. Al patrulea val începe în 2010, odată cu mișcarea #MeToo și cu reapariția atacurilor împotriva drepturilor femeilor. Al cincilea val se pare că ar începe din 2020 cu pandemia de COVID-19, mișcările #DeedsNotWords și #TimesUp, creând o mișcare multidimensională.

6 Ania Malinowska, *Waves of Feminism*, în *The International Encyclopedia of Gender, Media, and Communication*, 1-7, 2020, disponibil pe https://www.academia.edu/43739681/WAVES_OF_FEMINISM accesat la data 12.07.2023 ora 15:20.

7 Kerstin Lucker, Ute Daenschel, *O istorie a lumii cu femeile în prim-plan*, București, Editura Litera, 2021, p.19

triva femeilor (CEDAW)⁸ de către Organizația Națiunilor Unite în 1979. Această convenție a fost un pas semnificativ în recunoașterea drepturilor femeii la nivel internațional și a servit drept cadru pentru adoptarea de legi și politici pentru promovarea egalității de gen și eliminarea discriminării împotriva femeilor. „Deoarece pentru a beneficia de drepturi naturale și sociale trebuie respectată condiția egalității din punct de vedere politic, legile acestui stat acordă tuturor cetățenilor, fără deosebire de rasă, culoare și sex, drepturi politice egale.”⁹

Crizele și impactul lor asupra drepturilor femeilor

Din păcate, apariția crizelor globale (financiare, sanitare, climatice, de război) afectează în mod semnificativ drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în special ale femeilor de pretutindeni. Astfel, pandemia de COVID-19, războiul din Ucraina, crizele economice, fenomenele climatice în plină desfășurare, toate limitează, într-o manieră specifică, exercitarea drepturilor fiecărui individ. Chiar dacă aceste crize nu îi ating direct pe mulți dintre oameni, indirect observăm anumite limitări în desfășurarea activităților cotidiene.

Lupta împotriva pandemiei a determinat luarea unor măsuri stricte, cum ar fi izolarea la domiciliu, interzicerea circulației și accesului în spații publice, limitarea vizitelor în instituțiile publice, economice sau culturale, purtarea măștii și distanțarea socială, munca la distanță, desfășurarea online a procesului educativ, măsuri sanitare și vaccinare etc. Izolarea la domiciliu a sporit în mod considerabil numărul de cazuri de violență domestică asupra femeilor și copiilor.

Mai mult, peste pandemie s-a suprapus izbucnirea războiului din Ucraina, un conflict politic și militar care constituie o încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, începând cu dreptul la viață, la

---

8 Este cel mai important instrument internațional care promovează drepturile femeilor și eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva lor. Obiectivul principal al CEDAW este de a asigura egalitatea de gen și de a elimina discriminarea împotriva femeilor în toate aspectele vieții, inclusiv în domeniul politic, economic, social, cultural și juridic. Tratatul recunoaște că discriminarea împotriva femeilor este o încălcare a drepturilor umane și stabilește standarde și angajamente pe care statele părți trebuie să le îndeplinească pentru a proteja și promova drepturile femeilor.

9 Gisela Bock, *Femeia în istoria Europei, Din Evul Mediu până în zilele noastre*, Iași, Editura Polirom, 2002, p. 182.

integritate fizică și psihică și continuând cu toate celelalte, până la libertatea individuală, libera circulație, inviolabilitatea domiciliului, libertatea de exprimare, dreptul la informație, dreptul la educație, dreptul la un mediu sănătos.

Însă, crizele lumii contemporane nu se opresc la pandemie și la războaie deoarece acestora li se adaugă alte crize, cum ar fi crizele pe plan economic, sanitar sau climatic. Războiul a determinat o criză economică de amploare, manifestată prin scumpiri la produsele alimentare, la combustibili și energie. În mod inevitabil, exercitarea unor drepturi fundamentale precum: libera circulație, dreptul la învățătură, accesul la cultură, dreptul la sănătate, sunt limitate din cauza acestor crize.

Femeile, din păcate, sunt cele mai afectate de război. Plecarea bărbaților pe front supune femeile la un volum de muncă și mai mare. Foametea și violența obligă adesea femeile să-și părăsească casele și multe se mută în taberele de refugiați.¹⁰ Explică în studiul ei, Tina Wallace, „În aceste situații, în timp ce femeile trebuie adesea să acționeze ca șefi de gospodărie, ele continuă să fie privite de agențiile de ajutor ca fiind dependente și nu sunt având în vedere sprijinul și statutul de care au nevoie pentru a realiza toate aceste noi sarcini și responsabilități.”¹¹

Apoi, schimbările climatice provoacă anumite limitări privind drepturile fundamentale ale omului, cum sunt dreptul la viață, siguranță, sănătate și dezvoltare armonioasă deoarece încălzirea globală aduce cu sine o creștere a temperaturilor peste limitele normale, secete, incendii devastatoare, scăderea debitului râurilor, deșertificarea anumitor zone cu diminuarea producției agricole, toate duc la apariția lipsurilor alimentare.

Criza financiară globală politicile ulterioare de austeritate aplicate au pus în pericol realizarea drepturilor economice și sociale ale femeilor cum ar fi pierderea locurilor de muncă, scăderea serviciilor sociale și creșterea insecurității economice. Multe ONG-urile care militează pentru drepturile femeilor au arătat că există trei sfere extrem de importante pentru activitatea umană și anume – finanțe, producție și îngrijire neremunerată – care sunt de fapt interconectate și se suprapun. Această explicație vine în contextul în care atenția instituțiilor publice în rezolvarea problemelor s-a

10 Tina Wallace, *A study of Refugee Education and Employment* disponibil pe <https://wus.org.uk/a-study-of-refugee-education-and-employment-focused-mainly-on-the-horn-of-africa-1983-86/> (accesat la data 14.07.2023, ora 14:00).

11 *Ibidem*.

concentrat mai mult pe salvarea sectorului financiar în detrimentul planificării obiectivelor asupra capacității oamenilor de a avea grijă de ei înșiși, de familiile lor și de comunități.

”Doar atunci când femeile și fetele au acces deplin la drepturile lor – de la egalitate de remunerare și drepturi de proprietate asupra pământului până la drepturile sexuale, libertatea de violență, acces la educație și drepturile la sănătatea maternă – va exista adevărata egalitate. Doar atunci când femeile au preluat roluri de conducere și de stabilire a păcii și au o voce politică egală, economiile și țările vor fi transformate. Și numai atunci toate femeile și fetele vor avea autodeterminarea la care au dreptul.”¹²

De aceeași parte se poziționează și organizația ONU WOMEN care solicită statelor să adopte o abordare transformatoare a politicii economice și sociale și să elaboreze politici de redresare care să promoveze realizarea drepturilor femeilor, pentru a-și îndeplini obligațiile în materie de drepturile omului. Astfel, ONU WOMEN recomandă acțiuni publice pe trei fronturi largi.¹³

În primul rând, crearea de locuri de muncă și sprijinirea politicilor de protecție socială: astfel de abordări politice vor fi mai eficiente în reducerea nivelului datoriei și în stabilirea bazei pentru o redresare economică și socială durabilă decât politicile economice neoliberale care au dominat răspunsul până în prezent. În vremuri de criză, situația femeilor și fetelor este agravată de inegalitățile profunde și de lungă durată. În ciuda rolurilor lor esențiale în cadrul comunităților, femeile sunt ținute departe de rolurile de conducere în procesele de consolidare a păcii și continuă să fie excluse din sălile în care sunt luate decizii cu privire la nevoile lor.

În al doilea rând, organizația subliniază că guvernele naționale și Națiunile Unite trebuie să joace un rol mult mai puternic în guvernarea fluxurilor financiare globale și naționale pentru a evita crizele viitoare și costurile acestora pentru femei, în special. Milioane de femei aflate în situații de criză trăiesc în pericol, iar pentru cele care fug din zonele de conflict, amenințarea violenței bazate pe gen este mare.

---

12 Nereea Cravittio în *The impact of the global economic crisis on women and women`s human rights across regions* pe <https://www.awid.org/publications/impacts-global-financial-crisis-womens-rights-sub-regional-perspectives> (accesat la 27.07.2023 ora 14:30).

13 vezi <https://www.unwomen.org/en/un-women-strategic-plan-2022-2025> (accesat la data 26.07.2023 ora 14:50).

În al treilea rând, organizația propune investiții în reproducerea oamenilor: statul trebuie să faciliteze accesul la servicii de calitate, infrastructură și alte bunuri esențiale precum hrana, care pot reduce și redistribui ponderea disproporționată din munca de îngrijire neremunerată efectuată de femeile cu venituri mici și să creeze bazele de bază pentru dezvoltarea socială și redresarea economică.

„Știm că criza financiară și economică a înrăutățit diferențele de gen în șomaj în toate regiunile și atât în țările dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare. În 2012, decalajul s-a extins și mai mult, iar femeile au pierdut aproximativ 13 milioane de locuri de muncă”¹⁴, a menționat directorul executiv al ONU WOMEN, Michelle Bachelet,

Pe de altă parte multe organizații non-profit susțin ideea implicării tuturor membrilor unei comunități în rezolvarea crizelor. În situații de criză, toți indivizii ar trebui să fie participanți deplini și egali la toate eforturile de recuperare, reziliență și consolidare a păcii, nu doar instituțiile abilitate.

„Eșecul nostru colectiv de a susține drepturile femeilor înseamnă că ieșim din fiecare criză cu un pas mai departe de egalitatea de gen. Pe măsură ce lumea se confruntă cu crize multiple și care se suprapun și cu niveluri record de strămutare, trebuie să transpunem angajamentele umanitare în acțiuni și să ne asigurăm că femeile și fetele sunt în centrul tuturor răspunsurilor la criză și dezastre.”¹⁵ a subliniat Natalia Karem, Director Executiv al organizației UNFPA (United Nations Population Fund).

Guvernele trebuie, de asemenea, să ofere finanțare adecvată și dedicată pentru a proteja siguranța și demnitatea femeilor și fetelor în situațiile de criză atunci când au cea mai mare nevoie.

„Avem de ales: putem fie să continuăm pe calea actuală în care câștigurile femeilor continuă să se destrame, fie să rămânem fideli implementării angajamentelor internaționale care le respectă agenția și le susțin drepturile fundamentale. Dacă vrem să modelăm un viitor mai pașnic, mai just și mai rezistent, nu putem abandona sau exclude femeile și fetele.”¹⁶ a continuat Natalia Karem.

14 Michelle Bachelet pe <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/About%20Us/Directorate/UNwomen-MichelleBachelet-FormerED-en%20pdf.pdf> (accesat la data 30.06.2023 ora 14:14).

15 Natalia Karem, *Women rights crisis conflict peacebuilding* disponibil pe <https://www.weforum.org/agenda/2022/05/womens-rights-crisis-conflict-peacebuilding/> (accesat la data 30.06.2023 ora 15:30).

16 *Ibidem*.

Cercetătoarea și activista Ewa Charkiewicz aplecându-se asupra studiilor critice ale globalizării și militând pentru feminism și ecologie ca noi critici sociale, membră a Women in Development Europe (LAT) observă o caracteristică aparte a crizelor și impactul acestora asupra femeilor din țările de Est ale Europei : „În Europa de Est, cauzele instabilității financiare, volatilitatea economică și existențială insecuritatea sunt inseparabile de politici și ideologii neoliberales de restructurare a statelor, de piață și privatizare a socialului, flexibilizarea forței de muncă, restructurarea corporațiilor pentru a maximiza valoarea pentru acționar și ajustare a subiectivităților față de *pieța liberă* în loc să elibereze piețele pentru a-i face să lucreze cu linia de bază de a satisface nevoile umane și de a asigura drepturile omului.”¹⁷

Există state în care tratamentul preferențial dintre bărbați și femei este diferit: femeile sunt adesea tratate ca fiind dependente de bărbați în chestiuni juridice și proceduri administrative, la baza fiind susținută ideea de familie tradițională sau patriarhală în care femeile nu au același acces la resurse ca și bărbații. Exemple de proiecte și programe din sectorul public care ignoră nevoile femeilor în calitate de producători și resursele direcționate către bărbați, abundă. Legislația privind salarizarea egală și egalitatea de șanse și eliminarea barierele *tradiționale* pentru femeile care lucrează în afara casei nu pot prin ele însele să elibereze femeile de poverile domestice și așteptările societale.

Diane Elson subliniază lipsa acută de informații care arată impactul diferențial pe care îl are ajustarea asupra bărbaților și femeilor, deși „acum sunt în curs de desfășurare cercetări care arată că diferit clasele și grupurile economice sunt afectate foarte diferit. Această lipsă a datelor specifice genului este un obstacol major în calea înțelegerii complete și în detaliu a modului în care femeile sunt afectate de crizele globale în țări diferite.”¹⁸

Inegalitatea de gen este evidentă în special în locurile în care sunt predominante conflictele violente, militare, strămutarea și foamea. Oriunde lovește o criză, violența împotriva femeilor și fetelor crește. Criza globală

---

17 Ewa Charkiewicz, *The Impact of the Crisis on Women in Eastern Europe* pe https://www.awid.org/sites/default/files/atoms/files/icw_2010_easterneurope.pdf (accesat la data 23.07.2023 ora 12:20).

18 Diane Elson, *Structural adjustment: It's effect on Women*, pe <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/122765/bk-changing-perceptions-part-i-010191-en.pdf;jsessionid=66B8140F01DB527C32908DCFF7F9E38A?sequence=25> (accesat la data 12.07.2023 ora 18:15).

COVID-19 a fost doar un exemplu: în analiza IRC, 73% dintre femeile care trăiesc în unele dintre cele mai uitate situații de criză au raportat o creștere a violenței domestice, 51% au citat violența sexuală și 32% au înregistrat o creștere a violenței domestice.

În 2018, mai puțin de 1% din finanțarea umanitară la nivel mondial a fost orientată către programe de prevenire și răspuns la violența bazată pe gen. Un studiu a constatat că între 2018 și 2021, nevoile de finanțare pentru programele de prevenire și de răspuns la violența bazată pe gen nu au fost satisfăcute nici măcar cu o treime¹⁹ după cum ne arată un raport al Națiunilor Unite privind violența asupra femeii.

Un alt aspect important este violența împotriva femeilor și fetelor amplificată în spațiile digitale unde apărătoarele drepturilor omului, femeile avocate, femeile politicieni, jurnaliste și femeile și fetele aparținând grupurilor minoritare sunt adesea ținte ale misoginismului și vulgarității verbale. Discursurile urii vizează, în special, pe cei care sunt activi în viața politică și publică, își exercită libertățile de exprimare, de întrunire pașnică și de asociere. Chiar dacă s-au implementat inițiative importante pentru a consolida cadrele normative pentru prevenirea violenței online împotriva femeilor și fetelor și pentru a îmbunătăți protecția, cu toate acestea lucrurile sunt departe de a fi finalizate.

Concluzii

Observăm că protecția și siguranța femeilor și a fetelor nu este încă prioritară la nivel global. Femeile și fetele de pretutindeni și mai ales cele din minoritățile etnice se confruntă cu forme multiple de opresiune, care le reduc și mai mult puterea și alegerea. Acestea sunt expuse unui risc crescut de violență și se confruntă cu bariere crescute în accesarea asistenței sociale. Pe tot globul, mișcări precum *#MeTOO* și *#BlackLivesMatter* a scos în evidență cât de esențial este, în special pentru femei, și în special pentru femeile de culoare, importanța redefinirii imaginii femeii în societate și reconstruirea într-un mod cât mai activ începând cu educația și implicarea în tot ceea ce ține de probleme "cetății".

Deși au fost realizate progrese semnificative în cele decenii în ceea ce privește ultimele egalitate de gen, femeile încă se confruntă cu diferențe sa-

19 <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-violence-against-women> (accesat la data 25.07.2023 ora 16:30).

lariale, discriminare la locul de muncă, violență sexuală și violență domestică, iar peste acestea suprapunându-se crizele la nivel mondial. Este nevoie o mai mare conștientizare a crizelor și a impactului asupra femeilor, conștientizare care poate fi crescută prin campanii de informare, prin intermediul mass-media și al altor mijloace de comunicare, precum și prin intermediul programelor de educație și instruire în școli²⁰, universități și alte instituții.

Nu în ultimul rând, este necesară o mai mare implicare și responsabilitate din partea autorităților și instituțiilor cu privire la protecția drepturile femeilor, implicare care presupune dezvoltarea de politici și programe sociale și de protecție atât a femeilor, cât și a copiilor și altor grupe vulnerabile.

Bibliografie:

- BARCLAY, Linda, „Feminist Distributive Justice and the Relevance of Equal Relations”, în *Egalitarianism. New Essays on the Nature and Value of Equality*, (coord. Nils Holtug și Kasper Lippert-Rasmussen), Editura Oxford University Press INC., New York, 2007.
- BĂLUȚĂ, Ionela, Ioana CÎRSTOCEA, *Direcții și teme de cercetare în studiile de gen din România*, București, Editura Colegiul Noua Europă, 2002.
- BEAUVOIR, Simone de, *Al doilea sex*, volumul I, București, Editura Univers, 1998.
- BOCK, Gisela, *Femeia în istoria Europei. Din Evul Mediu pînă în zilele noastre*, Iași, Editura Polirom, 2002.
- DWORKIN, Andreea, *Războiul împotriva Tăcerii*, Iași, Editura Polirom, 2001.
- GAL, Susan, Gail KLIGMAN, *Reproducing Gender. Politics, Publics, and Everyday Life after Socialism*, New Jersey, Editura Princeton University Press, 2000.
- LUCKER, Kerstin, Ute DAENSCHHEL, *O istorie a lumii cu femeile în prim-plan*, București, Editura Litera, 2021.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

---

²⁰ Ioan-Gheorghe Rotaru, “Current Values of Education and Culture”, în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 24th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- WOLLSTONECRAFT, Marry, *În apărarea drepturilor femeii*, București, Editura Herald, 2017.
- **Webografie :**
- BACHELET, Michelle, pe <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/About%20Us/Directorate/UNwomen-MichelleBachelet-FormerED-en%20pdf.pdf> ;
- CHARKIEWICZ, Ewa, *The Impact of the Crisis on Women in Eastern Europe* pe https://www.awid.org/sites/default/files/atoms/files/icw_2010_easterneurope.pdf ;
- CRAVITTIO, Nereea, *The impact of the global economic crisis on women and women`s human rights across regions* disponibil pe <https://www.awid.org/publications/impacts-global-financial-crisis-womens-rights-sub-regional-perspectives> ;
- ELSON, Diane, *Structural adjustment: It`s effect on Women*, disponibil pe <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/122765/bk-changing-perceptions-part-i-010191-en.pdf;jsessionid=66B8140F01DB527C32908DCFF7F9E38A?sequence=25> ;
- GAL, Susan, Gail KLIGMAN, *Reproducing Gender. Politics, Publics, and Everyday Life after Socialism*, Editura Princeton University Press, New Jersey, 2000.
- KAREM, Natalia, *Women rights crisis conflict peacebuilding*, disponibil pe <https://www.weforum.org/agenda/2022/05/womens-rights-crisis-conflict-peacebuilding/> ;
- MALINOWSKA, Ania, *Waves of Feminism*, în *The International Encyclopedia of Gender, Media, and Communication*, 1-7, 2020, disponibil pe https://www.academia.edu/43739681/WAVES_OF_FEMINISM ;
- WALLACE, Tina, *A study of Refugee Education and Employment* disponibil pe <https://wus.org.uk/a-study-of-refugee-education-and-employment-focused-mainly-on-the-horn-of-africa-1983-86/> ;
- <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-violence-against-women>
- <https://www.unwomen.org/en/un-women-strategic-plan-2022-2025>

- <https://www.awid.org/publications/impacts-global-financial-crisis-womens-rights-sub-regional-perspectives>
- <https://www.globalfundforwomen.org/womens-human-rights/>
- https://www.ohchr.org/en/topic/gender-equality-and-womens-rights?gclid=CjwKCAjwq4imBhBQEiwA9Nx1BkGWtQf5yRRPoP6yr7I-FFWl0uE2OQHDwTxe0JLQnho1XQeoFEKooFRoCMgUQAvD_BwE